

Sygn. akt III AUa 529/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Joanna Baranowska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 listopada 2015 r. w Ł.

sprawy **H. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 10 lutego 2015 r. sygn. akt V U 1454/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 529/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 31 października 2014 roku i przyznał H. M. emeryturę od 6 lipca 2014 roku.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

H. M. urodził się w dniu (...), w 1972 r. uzyskał zawodowe prawo jazdy na ciągnik.

W aktach dotyczących kapitału początkowego zawarte są dokumenty pozwalające na ustalenie, że w okresie od 02.11.1971r. do 28.02.1973r. H. M. wykonywał pracę traktorzysty w Kółku Rolniczym w G. .

Następnie wnioskodawca był zatrudniony także jako traktorzysta w Kółku Rolniczym w N., które podporządkowane było Spółdzielni Kółek Rolniczych (...) z siedzibą w O. Starym. Pracę wykonywał tam w okresie od 1.03.1973r. do 19.02.1975r.

Powyższa informacja znajduje potwierdzenie w treści zaświadczenia na druku Rp-7 z dnia 13.06.2014r. o okresie zatrudnienia i wysokości wynagrodzenia oraz w świadectwie pracy w szczególnych warunkach z dnia 11.09.2014r. wystawionym przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w C. z siedzibą w O. Starym w likwidacji i złożonym do akt emerytalnych ZUS.

Z danych ZUS wynika jednak, że podmiot sporządzający wspomniane dokumenty został już zlikwidowany, zatem świadectwo nie może samodzielnie stanowić dokumentu co do charakteru pracy odwołującego.

W wyniku przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego ustalono, że H. M. pracując w Kółku Rolniczym w N. jako traktorzysta wykonywał zarówno usługi transportowe jak i prace rolnicze na polach, zależnie od aktualnych potrzeb - w sezonie prac polowych zwykle były to usługowo wykonywane dla rolników prace rolnicze na polach, a poza sezonem usługi transportowe. Zimą traktorzyści zwykle wykonywali dla (...) odsnieżanie dróg pługami śnieżnymi.

Pracował na traktorach starego typu, bez resorów i szczelnych kabin, zatem był narażony na działanie zmiennych czynników atmosferycznych, oraz na działanie środków chemicznych docierających do kierowcy podczas wykonywania oprysków. Przede wszystkim jednak nieustannie poddawany był wibracjom występującym w trakcie pracy silnika.

Przed organem rentowym wnioskodawca na dzień 01.01.1999r. udowodnił zatrudnienie w łącznym wymiarze 25 lat 9 miesięcy i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Zaliczono mu 13 lat, 11miesiący i 13dni pracy w szczególnych warunkach na przestrzeni od 25.02.1975r. do 30.05.1995r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Wskazując na treść art. 32 i art.184 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zważył, że wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki w tym sporny 15 letni staż pracy w warunkach szczególnych do przyznania mu emerytury.

W ocenie Sądu z uwagi na szkodliwy wpływ charakteru pracy traktorzystów na ich zdrowie, nie ma przeszkód do zakwalifikowania pracy świadczonej przez wnioskodawcę w Kółku Rolniczym w N. do prac wykonywanych w warunkach szczególnych mimo, że dział VIII dotyczy transportu, a zakład pracy odwołującego się należał do branży rolniczej, gdyż umiejscowienie pracy kierowców ciągników we wspomnianym wykazie z pewnością uwzględniło charakter pojazdu, bez względu na branżę dla jakiej wykonywali pracę. Nie ma znaczenia, czy odwołujący kierował ciągnikiem na drodze czy też w trakcie prac polowych, bo wykonywał również i w tym czasie takie same czynności kierowcy pojazdu jak podczas wykonywania usług transportowych. Rodzaj wykonywanych usług, nie może zdaniem Sądu orzekającego, odbierać pracy jej szczególnego charakteru, tylko z powodu miejsca wykonywania pracy.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją organ rentowy zarzucając :

-naruszenie przepisów prawa materialnego art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r.o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Zdaniem apelującego Sąd Okręgowy błędnie zakwalifikował pracę traktorzysty do prac wymienionych w dziale VIII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, bowiem dział ten dotyczy prac w transporcie i łączności, a odwołujący w spornym okresie zatrudniony był w Spółdzielni Kółek Rolniczych , której z pewnością nie można zakwalifikować do działu transportu i łączności lecz do branży rolniczej. W związku z tym zdaniem organu rentowego nie można uznać, że praca kierującego ciągnikiem jest zawsze pracą w transporcie nawet jeżeli kierujący niczego nie transportuje lecz wykonuje przy pomocy ciągnika prace polowe.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest niezasadna.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie przy niespornych ustaleniach faktycznych sprawy jest wymagająca rozważenia kwestia, czy wnioskodawca spełnia przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.), a w szczególności czy legitymuje się piętnastoletnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu tej ustawy i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

W pierwszej kolejności zauważenia wymaga, co uszło uwadze Sądowi pierwszej instancji, że ustalając wnioskodawcy okres bezspornej pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nieprawidłowo odliczył z ustalonego stażu ubezpieczenia okresy pobierania zasiłku chorobowego przypadającego w latach 1993-1996, a zatem po dniu 14 listopada 1991 r. – w wymiarze 8 miesięcy i 11 dni. Powyższe spowodowało, że wnioskodawca legitymował się jedynie okresem 13 lat 11 miesięcy i 13 dniami okresów pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999 r., zamiast 14 lat 7 miesięcy i 19 dni.

Wliczanie do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresów zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw jest ugruntowane i nie wymaga szczegółowego przytaczania. Wskazania przy tym jedynie wymaga, że powyższe stanowisko zostało wyrażone uchwałą Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03. Ponadto problematyka związana ze stosowaniem dodanego od dnia 1 lipca 2004 roku art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych była także przedmiotem skargi konstytucyjnej opartej na zarzucie jego niezgodności z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06 (OTK-A 2008 Nr 6, poz. 106), uznawszy za właściwą dla oceny konstytucyjności omawianego przepisu chwilę powstania prawa podmiotowego, w tym wypadku prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, oddalił zarzut, że zmiana warunków emerytalnych prowadzi do naruszenia praw nabytych. Stwierdził, że oceniana zmiana może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość. Wypada też zauważyć, że kwestia zastosowania art. 32 ust. 1a ustawy o emerytach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu okresów pracy w warunkach szczególnych wymaganych przez art. 184 tej ustawy była wielokrotnie przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, którą Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje, a z której wynika, że wprawdzie przepis art. 32 ust. 1a ustawy obowiązuje od dnia 1 lipca 2004 r. i odnosi skutek również względem stanów prawnych i faktycznych istniejących przed dniem jego wejścia w życie, jednakże jak wielokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy (między innymi w wyrokach z dnia 23 kwietnia 2010 r. II UK 313/09, LEX nr 604217; z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, LEX nr 15405. oraz z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126 i powołanych tam orzeczeniach), osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (m.in. 15 lat pracy w warunkach szczególnych) wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r.

Zatem przy założeniu, zgodnie ze stanowiskiem wnioskodawcy, że uzyskał wymagany na podstawie obowiązujących do dnia 1 stycznia 1999 r. przepisów okres zatrudnienia w szczególnych warunkach przed wskazaną wyżej datą należy przyjąć, że przedmiotowy przepis nie znajduje zastosowania przy ustalaniu jego okresu pracy w warunkach szczególnych, co wyklucza możliwość odliczenia od tego okresu-okresu pobierania zasiłku chorobowego. Zatem nie jest dopuszczalne w niniejszej sprawie pominięcie okresu pobierania przez wnioskodawcę zasiłku chorobowego po dniu 14 listopada 1991 r.

Tym samym, wnioskodawcy brakuje jedynie niespełna 4,5 miesiąca do wykazania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca jako brakujący okres pracy w warunkach szczególnych wskazał okres pracy na stanowisku traktorzysty podczas zatrudnienia w Kółku Rolniczym w N. od dnia 1.03.1973r. do dnia 19.02.1975r.

Na etapie postępowania apelacyjnego, przy bezspornych okolicznościach faktycznych, spór sprowadzał się do prawidłowej wykładni prawa materialnego odnośnie możliwości zakwalifikowania powyższej pracy do pracy w szczególnych warunkach.

Dla porządku przypomnienia wymaga, że zgodnie z ustaleniami Sądu pierwszej instancji, których organ nie kwestionował, wnioskodawca w trakcie zatrudnienia w Kółku Rolniczym w N. od dnia 1.03.1973r. do dnia 19.02.1975r. pracując jako traktorzysta wykonywał zarówno usługi transportowe jak i prace rolnicze na polach, zależnie od aktualnych potrzeb -w sezonie prac polowych zwykle były to usługowo wykonywane prace dla rolników prace rolnicze na polach, a poza sezonem usługi transportowe.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd apelującego w zakresie stwierdzającym, że prace polowe na stanowisku kierowcy ciągnika nie mogą zostać wliczone do stażu szczególnego. Nie ma natomiast przeszkód, aby zaliczyć dodatkowe prace transportowe na tym stanowisku do prac wymienionych w dziale VIII, poz. 3 wykazu A, mimo że pracował on w spółdzielni rolniczej, a nie w przedsiębiorstwie transportowym. Stanowisko powyższe zostało wyrażone w treści wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 172/13, a które akceptuje skład orzekający w drugiej instancji w przedmiotowej sprawie.

Oczywiście słusznie wywodzi apelujący, że wynikające z wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach, a wyodrębnienie poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy (wyrok SN z 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10). Podkreślenia jednak wynika, że podział branżowy jest o tyle istotny, gdyż uciążliwość i szkodliwość pracy dla zdrowia wynika właśnie z jej branżowej specyfiki (por. też postanowienie Sądu Najwyższego z 8 maja 2012 r., II UK 25/12 i wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2012 r., II UK 166/11). Zatem przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy, zdaniem Sądu Apelacyjnego istotnego znaczenia przy ocenie kwalifikacji pracy nie ma okoliczność, czy Kółko Rolnicze podlegało pod daną branżę, ale fakt uciążliwości i szkodliwości pracy wynikającej z charakteru świadczonych przez nie usług, tożsamej z pracą wykonywaną w transporcie. Umieszczenie bowiem stanowiska traktorzysty w dziale VIII w transporcie i łączności, wiąże szkodliwość tej pracy nie tylko z faktem prowadzenia tych pojazdów, lecz ich prowadzenia przy uwzględnieniu specyfiki "technologii" pracy w transporcie i obciążen psychofizycznych związanych z uczestniczeniem takich pojazdów w ruchu publicznym. Obciążenia takie nie występują, jak uznał ustawodawca, przy wykonywaniu prac na wskazanych stanowiskach w rolnictwie, gdzie dominują prace polowe. Tymczasem, w rozpoznawanym stanie faktycznym poza sporem pozostawała okoliczność, że po sezonie prac polowych, wnioskodawca wykonywał usługi transportowe, zimą odśnieżał drogi pługami śnieżnymi. Zatem w tym okresie wnioskodawca świadczył pracę pozostającą w związku z ruchem drogowym i transportem. Powyższe stwierdzenie uprawnia do zakwalifikowania okresów świadczenia powyższej pracy jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Podobny pogląd został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 r., (...), w którym Sąd stwierdził między innymi, że nie jest uprawnione stanowisko, iż istotne dla stwierdzenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest wyłącznie wykazanie określonego rodzaju pracy, a bez znaczenia pozostaje okoliczność zatrudnienia w danym sektorze gospodarki.

Uwzględniając zatem zakres i charakter prac związanych już tylko z odśnieżaniem przypadających w okresach zimowych w spornym czasookresie tj. od 1.03.1973r. do 19.02.1975r. uznać należało, że brakujący w niewielkim wymiarze 4,5 miesiąca wymagany staż pracy w warunkach szczególnych wnioskodawca uzupełnił.

Reasumując, Sąd Apelacyjny stwierdzając, że wnioskodawca udowodnił wykonywanie na dzień 1 stycznia 1999r. stale i w pełnym wymiarze, przez 15 lat, pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uznał, że spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Z tych wszystkich względów, nie podzielając zarzutu apelacji w przedmiocie naruszenia przez Sąd pierwszej instancji prawa materialnego, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

Przewodnicząca : Sędziowie :